

Õiguskantsler

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Meie 27.07.2023 nr 7-4/231104/2303932

Metsamajandustööde andmete esitamine

Austatud minister

Õiguskantsler sai avalduse metsakorraldajalt, kes on mures riigi- ja erametsamaade metsakorraldajate ebavõrdse kohtlemise pärast. Talle on jäänud ebaselgeks, miks Keskkonnaagentuur nõuab kümne aasta jooksul tehtud metsamajandustööde andmete esitamist erametsamaade kohta, aga mitte riigimetsamaade kohta. Avaldaja viitas metsa korraldamise juhendi § 8 lõikes 11 sätestatud nõudele, mis kehtib kõigi metsamaade kohta.

Riigikogu on [metsaseadusega](#) (MS) sätestanud, et riigil tuleb pidada arvestust metsa paiknemise, pindala, tagavara, seisundi ja kasutamise kohta metsaresursi arvestuse riiklikus registris (edaspidi metsaregister). Ministril on õigus kehtestada metsaregistri põhimäärus ja metsaregistri andmete täpsem koosseis, et nii tagada riigi eesmärkide täitmine metsanduses (vt MS § 9 lõiked 1 ja 2).

Metsa inventeerimine

Saamaks andmeid metsa seisundi ja varude suuruse kohta ning kavandamiseks pikaajalist metsamajanduslikku tegevust, tuleb teha metsakorraldustöid. Metsakorraldustööd koosnevad metsa inventeerimisest ja metsamajanduslike tööde planeerimisest. Metsa inventeerimisandmed kehtivad kümme aastat pärast nende kandmist metsaregistrisse ning metsaregistrisse kantavad inventeerimisandmed ei tohi olla vanemad kui üks aasta. Uuendus-, harvendus- ja valikraie tegemiseks on kohustuslikud kehtivad inventeerimisandmed. Koos metsa inventeerimisega koostatakse metsaomanikule metsamajandamiskava, kuid seda ei pea tegema, kui metsaomanik seda ei soovi (vt MS § 11).

Metsa inventeerimisandmeid sisestab, töötleb ja väljastab metsaregistrisse Keskkonnaagentuur. Keskkonnaagentuuril (edaspidi ka agentuur) tuleb tagada, et metsaregistrisse kantud inventeerimisandmed oleksid asjakohased ja õiged (vt [määruse](#) § 6 lg 2). Metsaregistrisse kantud inventeerimisandmete põhjal registreeritakse teatud raiete puhul metsateatise ehk antakse raielubasid. Nimelt peab Keskkonnaamet uuendus-, harvendus- ja valikraie taotluse saamisel kontrollima, kas muu hulgas metsateatise alusel kavandatud raied vastavad kehtivatele inventeerimisandmetele (vt MS § 11 lg 4² ja § 41 lg 7).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Metsa inventeerimine peab toimuma keskkonnaministri kehtestatud [metsa korraldamise juhendi](#) järgi (vt MS § 11 lg 4). [Metsa korraldamise juhendi](#) (edaspidi juhend) 3. peatükk sätestab metsa inventeerimise meetodika. Selles on öeldud, kuidas tuleb metsaeraldise moodustada (metsaeraldise on metsaosa, mis on päritolu, koosseisu, vanuse, rinnaspindala, kõrguse ja metsakasvukohatüübi poolest kogu ulatuses piisavalt ühetaoline ühesuguste majandamisvõtete rakendamiseks) ja kirjeldada, et need täidaksid [metsaseadusega](#) sätestatud metsa korraldamise eesmärki. Metsakorralduse eesmärk on saada andmeid metsa seisundi ja varude suuruse kohta, nõustada metsaomanikku ja kavandada pikaajalist metsamajanduslikku tegevust (vt [MS § 11 lg 1](#)). Juhendi § 2 kohaselt on metsa inventeerimise eesmärgid andmete kogumine metsade iseloomu, seisundi ning nende paiknemise ja varude suuruse kohta ning vajaliku alginformatsiooni kogumine metsaomaniku nõustamiseks ja metsamajandamiskava koostamiseks.

Juhendi § 8 lõike 11 kohaselt fikseeritakse takseerikirjelduses kõik metsamajandustööd, mis on metsaeraldisel tehtud viimase kümne aasta jooksul, seejuures märgitakse töö liigid ja tööde tegemise aastad (kui neid saab tuvastada).

Metsakorraldajate erinev kohtlemine

Õiguskantslerile teadaolevalt nõuab Keskkonnaagentuur kümne aasta jooksul tehtud metsamajandustööde andmeid üksnes erametsamaade kohta, aga mitte Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) valduses olevate riigimetsamaade kohta. Seesuguse erandi tegemist ei ole seadusega ega määrusega sätestatud ja Keskkonnaagentuuril ei ole ka kaalumiseruumi andmete kandmiseks või mittekanndmiseks metsaregistrisse sõltuvalt sellest, kes on metsamaa omanik.

Keskkonnaagentuur on valitsusasutuse hallatav riigiasutus, mis peab muu hulgas korraldama metsakorraldaja tunnistuste ja metsakorraldustööde tegevuslubade andmist ning kontrollima metsa inventeerimise kvaliteeti (vt [Keskkonnaagentuuri põhimääruse](#) § 1 ja § 9 lg 5 p 9). Agentuuril tuleb metsa inventeerimise kvaliteeti hinnata nii, nagu on ette nähtud metsa korraldamise juhendis. Juhendist kõrvalekaldumine on vastuolus seaduslikkuse põhimõttega (Eesti Vabariigi põhiseaduse § 3) ja omavoliline. Kui pole otstarbekas ega vajalik riigimetsamaa metsaeraldisel tehtud metsamajandustöid metsaregistris kajastada, siis tuleb see erand ette näha normis, st ministri määrukses. Agentuuril ei ole õigust kehtestatud normidest kõrvale kalduda, kui minister ei ole määrusega agentuuri selleks volitanud.

Juriidiline isik või riigitulundusasutus (RMK) vajab metsakorraldustööde tegemiseks tegevusluba ning metsakorraldustöid võivad teha inimesed, kellel on metsandusalane kõrg- või kutsekeskharidus või sellele vastav kvalifikatsioon. Peale selle peab metsakorraldajal olema Keskkonnaagentuuri välja antud kehtiv metsakorralduse tunnistus, mille saab pärast eksami- ja katsetööde edukat sooritamist. Keskkonnaagentuur võib tunnistuse ka kehtetuks tunnistada, kui metsakorraldaja on rikkunud metsakorraldustöödele esitatud nõudeid kuue kuu jooksul 20 protsendil katastriüksustel, mille metsade inventeerimisandmed on esitatud metsaregistrisse kandmiseks (MS §-d 12 ja 12²). Seega võib juhendi järgi pidada rikkumiseks ka seda, kui metsaeraldisel viimasel kümne aastal tehtud metsamajandustööde kohta jäetakse teave esitamata.

Metsa inventeerimise andmete valikuline kanndmine metsaregistrisse (erametsamaade kohta nõutakse andmeid, aga riigimetsamaade kohta mitte) võib kaasa tuua metsakorraldajate ebavõrdse kohtlemise. Näiteks võib juhtuda, et erametsamaade metsakorraldajate puhul loetakse juhendi § 8 lõikes 11 toodud andmete esitamata jätmise rikkumiseks, kuid riigimaade metsakorraldajate puhul seda rikkumisena ei käsitata.

Kui nimetatud rikkumised saavad määravaks metsakorraldaja tunnistuse kehtetuks tunnistamisel võib öelda, et Keskkonnaagentuur piirab omavoliliselt ja seadusliku aluseta metsakorraldajate ettevõtlusvabadust ning moonutab metsakorraldajate vahelist ausat konkurentsi (põhiseaduse § 31).

Palun tagage, et metsa korraldamise juhendit täidetakse või kaaluge vajaduse korral juhendi muutmise võimalust. Ootan Teilt tagasisidet hiljemalt 29. septembriks 2023.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Keskkonnaagentuur, Riigimetsa Majandamise Keskus, avaldaja

Marje Kask 6 93 8427
Marje.Kask@oiguskantsler.ee